

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:  
Львів, Ринок ч. 10, II, пов.  
—  
Корто пошт. шддн. 143.322.  
Адреса для телеграм:  
„Діло“, Львів.  
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.  
Рукописи не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:  
Місячно 5-00 год.  
Чвертьрічно 15-00  
Піврічно 27-50  
Річно 53-00  
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці І долар.  
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.  
Італії 7-50 год., Німеччині 7-50 год.,  
Швейцарії 8 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7-50 год., Австрії 7-50 год.  
Зміна адреси 1 год.

Телеф. Редакції 29-41.  
Друкарні 29-24.  
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ  
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ  
—  
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
25 сот.

## Більшовицький макіявелізм.

Глюссі до процесу „Спілки Визволення України“.

(Кореспонденція з Відня.)

Відень, 1. червня 1930.

Не дається ні скрити ні заперечити, що харківський процес викликав у кожного свідомого українця початково здивування, а відтак несмак та спричинив сумні рефлекси над тим, яка будучість жде нас, коли моральна деправація, що її більшовики плекують серед безкритичної сірої маси, поширилася і на такі круги, до яких належать такі відомі люди як Ефремов, Ніковський, Чехівський, Черняхівська-Старицька, Гермайзе й інші.

Цей же містифікація ні обман, хоч як нам хотілося би у те вірити, що близькі і рідні нам по національній ідеології люди „визнали“ перед „протетарським судом“, що „із політична діяльність протягом останніх десяти років була контр-революційна й шкідлива для держави трудящих“ (Ефремов), що „ОВУ — це спілка поневолення України“ (Чехівський), що „дай знає радянська суспільність і там за хордоном, що так каяття нас ніщо примусити не міг. Ми каялися з щирого бажання вбити до кінця контр-революцію“ (Ніковський), що „я жимово працювала в інтересах ворогів трудового народу“ (Черняхівська-Старицька), що „я засуджую свою контр-революційну діяльність і коли буде визнано, що я можу працювати, то я доведу щирість моїх візань“ (Гермайзе) і т. д.

І станули ми перед болотою для нас загадкою, якої ніхто досі не береться розв'язати, хоч можливий з нас відчуває, що ті „каяття“ великої більшості обвинувачених видобули з них більшовицькі макіявелісти якимсь чортівським підступом.

Отримавши шойно тепер певні інформації у цій справі з Харкова, вважаємо нашим обов'язком розкрити прилюдно цілий шантаж у харківському процесі.

Мимо дещо незручної і необережної стилізації „Записника“ Ефремова, який викрали його агенти Чеки, обвинувачені боролися у початках свідства дуже зручно й розумно: „Коли ми стреміли до звільнення України зпід опіки Москви і хотіли її зробити справді самостійною республікою, то в тому нема ніякої провини і годі нас за те карати, бо ми тільки користувалися правом, яке гарантує радянська конституція кожній союзній республіці, а тим самим і їх громадянам, бажати собі відокремлення української республіки від інших республік; закид, що ми хотіли визволити Україну при збройній інтервенції Польщі і Німеччини просто абсурдний, бо чейже тяжко нас уважати за таких політичних анафалетів, щоб будували на фікції, що Німеччину і Польщу можна заприти до одного вола; ми готовилися на випадок упадку більшовицької, який, як ми надіялися, близький, хоч, що правда, були у нас академічні балачки про те, в який спосіб було б можливе цей упадок прискорити...“

У межичасі хвилі національного обурення та гайну а приводе того варварського знущання над життям нашої української інтелігенції, заарештованим московськими чекістами для винищення свідомого українського елементу, понесли у всі закутини, де тільки живе українська душа, а цей гнів-протест був такий могутній, що ніхто цілий кількісний добробок більшовицької пропаганди між українцями, живущими поза територією Радянського Союзу. А й з Великої України, як тепер довідуємося, понесли до Москви голоси остороги перед „застосуванням найвищої міри соціального захисту-розстрілу“, хочби тільки до кількох обвинувачених, бо це може викликати просто катастрофічні наслідки. Цей загально відома на Україні тайна, що найвищий судді, не виключаючи самого Приходька, не мали відваги ані охоти бути катями „своїх“.

Для більшовицьких потенціатів у Москві стало ясно, що з огляду на пануюче на Україні розарення з причини релігійних переслідувань і безглуздої насильної колективізації та з огля-

## Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитивний“

у Львові, Ринок ч. 10 (т. телефону: 431. — Корто поштової шддн ч. 143.467).

Цей Центральна Каса українських кооперативів приймає вкладки ощадності, забезпечує їх у твердій валюті та поміщує у наших кооперативах, щоб піднести господарський розвій українського народу.

ду на зручну протестаційну пропаганду українських націоналістів за межами Радянського Союзу, до якої приєдналися також симпатизи більшовиків і навіть півбільшовиків — не можливо буде задовольнити бажання численних зборів „трудящих“, які домагалися поголовної карі смерті для всіх обвинувачених. Ситуація стала просто невиносною, бо агітація серед „трудящих“ за „разниці цих контр-революціонерів“ пішла вже за далеко і англадолоб, що „лагідний присуд не обяв слабосильності і страху перед „буржуями“.

І комуністи, як знаємо, найшли вихід з того немилого положення. Обвинувачені оминували кару смерті, а відомий присуд оголошували комуністичні судді зі своєрідним жестом специфічної „благодарності“. При чім вся радянська преса запевняла, що процесом рад. влада придбала собі великий капітал „серед трудящих“.

Але все те не може принести більшовикам трішки користі, бо всякий обман і шантаж мусить вийти раніше чи пізніше на світло денне, а про ті всі містерії з „каяттям“ обвинувачених знало за багато людей, щоб це на довго могло залишитися тайною.

Сьогодні маємо вже певні дані з Харкова, що між керівною комуністичною партією й обвинуваченими велася за посередництвом „своїх“ українських більшовиків ще в часі свідства переговори про помилування обвинувачених від „застосування найвищої міри соціального захисту-розстрілу“, який майже всім обвинуваченим „обов'язково“ грозив, за цінну признання контр-революційності і шкідливості їх діяльності. І як запевняли обвинувачених „свої“ це „каяття“ мало бути тільки формальністю і залишитися — так сказати — у власній хаті та не грозити ніякою компромітацією для обвинувачених.

Однак справа з „каяттям“ не йшла так лег-

## Вийхати спокійно на вакації

можете лише тоді, коли забезпечите свої

двигимости від крадіжки з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

ко, як цього сподівалися більшовицькі потенціати. Саме менше відомі імена, як Шило, Лагута, Страшкевич, Туркало й інші, а з відомих нам патріотів, Старицька-Черняхівська не хотіли йти на ніякі компроміси, а хиталючись намагалися переконати аргументацією, що більшовики ніколи не додержали умови, що це якийсь підступ і що якби навіть більшовики їх офіційно не присудили на смерть, то все одно винордують кожного з них поодиноким, тихцем у короткому часі. Та більшість обвинувачених вирішила: рятувати життя, яке ще буде потрібне Україні, за ціню — як це думали — невеликої компромітації свого доброго імені.

Меншість пішла остаточно за більшістю; однимок неприємним осям до самого кінця ГРИГОРІЙ ХОЛОДНИЙ, якого імя повинно бути записане золотими буквами на сторінках історії наших визвольних змагань.

Очевидно, більшовики і не думали додержати умови, що „каяття“ обвинувачених не піде далі в світ, і коли тільки обвинувачені далися заляпати на більшовицьку хитрість і відхилили у свідстві, а відтак прилюдно на розправі свої „ереси“, то радіо рознесло їх астид і компромітацію по цілому світі.

Чи врятували вони тим своє життя — покаже будучина. Мабуть станеться з ними те, що передбачували ті обвинувачені, які радили не каятися, бо це врятує їх від більшовицької пімсти тільки на короткий час і тільки продовжить їх муку.

Ось і причини „каяття“ членів „Спілки Визволення України“. Одні тільки слід занотувати для пам'яті та передачі нещасним жертвам комуністичного суду, а саме: що врятувало їх від негайної смерті не те, що „оголосили повне каяття на суд“ як це сказано у їх присуді, а рішучий протест їх братів за межами СРСР проти червоного терору.

Галин.

## Колись і тепер.

Думки про наш пластовий рух.

Я вже пераз мав нагоду доказувати, що австрійське середнє шкільництво не так ще давно було „театинськом“ на державних урядовців. Тому, що до студій правничих і вчительських, теологічних і медичних треба було середньої класичної школи. то уряд звертав найбільше уваги на гімназії. Навпаки так звали реальні школи трітував уряд по мачошному, не вимагав вступних іспитів, і туди йшла молодь, яка до гімназії не годилася. Про інші середні фактори школи ніхто не чув. Не було ще тоді і т. зв. виділов. Для омнення усього неперозуміння підчеркну, що говорю про „мої“ часи т. е. р. 1867 і в гору.

В гімназії класи найбільшу вагу на класичну філологію і вчили її якнайбільше а) школою для природних наук і фізичного виховання молоді. Особливо про цей розвиток ніхто не дбав. А в класичних науках не звертали уваги на т. зв. „реалію“, з чого можна було найбільше скористати, лише на граматику. Цей відповідальний пляний науки уряд. Урядовці погляди на класичних зразках навчання гарного заокругленого стилю, бо він усе життя як урядовець мав писати і писати. То був кандидат на „концентру“ машину, а до того йому не багато треба знати природи. З історії вимагали знання дат пануючих, великих воєн і баталій. Історичні огляди... розвиток політич. наслідки тих політ. це навіть не треба знати людині, яка має заплотати державі „публичного спокою і порядку“ душу і тіло.

У таких шкільній системі була ще одна затягана ціль, щоб молоду людину виховати так, щоб, покинувши середню класичну школу, не було до нічого більше спосібів як стати концентро-

ним урядовцем, учителем, священником або лікарем.

Про фізичний розвиток ніхто не дбав. Навпаки: на тих хлопців, котрі поважно вилазали свою енергію на такі спорти як катка, руханка, ховання, плавання, — дивилися не радо.

„Вчися, вчися, вчися!“ в додатком такого пророчтва як те, що „бідай до пенсії“, коли „не будеш вчитися“ Фіанча праця була в посорді так, як у класичних народів, де випа наука була застережена лише для волящих, а фіанча праця для неволящих.

Через таке заведбання фіанчного розвитку вироджувалося у шкільній молоді фіанчне ліниство, таке лебє, солодке... Довше спати, довше вночі почитати в берлові який цікавий роман, солодко простягнутися — то розкіш.

Інші знову горбатили над книжкою, псували очі, вишукуючи в словарі невідані форми, щоб лише не прогрішитися проти мудрого наказу: „вчися, вчися, вчися“.

По лінії того солодкого ліниства йшло й домашнє виховання молоді. „Як найменше терти і млопоту в житті!“ То був другий практичний клас. Пригадаю тут оповіданнячко з одної читанки для народних шкіл, про чомного Микольця, який заки зайшов у хату, то заступав легенько в двері, зняв шапку, а увійшовши, привитався зі всіма і всіх старших вицідував по руках, а ошді став біля порога і чекав, поки до нього хтось із старших не заговорить, і не спитав, чого йому треба. А коли так був ніхто його не спитав, то Микольцо був би стояв біля порога довгенько. Мабуть на ті самі лінії виховання наладур-



а іша пословиця, яку лиш дурний рутелець міг придумати: „наперед не пиривайся, позаду не дивайся“. — середина тримається — а друга найпоширеніша в світі: „покірне теля дві мами сесе“. Чи моль-никова в таких моральних доктринах моль бути поганою, немалею, ініціатива? Такі „Микольці“ будуть усе життя посягати та уступати другим в місця, а по дві матері осати будуть лише покірні телята, серединами ніколи не підуть вперед, бо нікому було їх туди повести і вказати їм дорогу.

Третя частина тодішньої молоді, яка не могла заломити в собі молодечої енергії, старалася зама інстинктивно розвивати фізичний бік свого існування, і хоч була через те в неласці у своїх педагогів на несприготування на час препариції чи верай — упряжляла хлопці спорт на власну руку без нагляду вчителів. Не можна було допропускити у якогось учителя прагучки до такого розкішного місця, яким був „радіський ліс“ під Самбором. Директори й члени не хотіли про так звану майку раз у рік. „Вчесь, вчесь, вчесь!“

Щовно згодом шкільна рада заявила у нас науку гімнастики. Та питання, чи то була наука, коли не була досім класифікована. Та не уся моль прийняла цю новість радо.

Ті, що над книжкою погорбатили, яким мязи досім сформували, прийняли не як заколочення солодкого спокою. Ходили на вправи як за пачинку, а мені пера доводилося чхатися в потилицю, як з мого відліду по першій півгодині вправ половина відліду втекла. Було на них жалуватися? Та перед ким? Учителем гімнастики був напівграмотний начальник міської огневої сторожі, а наші вчителі, хоч приходили на інспекцію під час вправ, то жаден з них гімнастикою ні раз не цікавився.

Отже самою гімнастикою не можна було досягти тої високої цілі розвитку молодого організму рівномірно.

„В здоровому тілі здорова душа“. Так воно повинно бути. Умовий розвиток повинен йти в парі з фізичним. Гімнасткою не всі мусіли займатися, деяким не хотілося заколочувати собі солодкого ліниства, а проте вона не вистарчала. Треба було іще щось видумати, щоб до тої мети швидко довести. І ця думка зродила безперечно ПЛАСТ. Пласт і руханка, то не все одно. Те друге є лиш одним із засобів пласту, до досягнення своєї високої мети. Пласт не має на цілі виховати акробатів, амагуїв, боксерів, лише людей з здоровим тілом і душею, характерних, дисциплінованих, солідарних, люблячих ближнього, свій наріз, і все те, що тому народові є спільне та любе, корі і даний мент краще життя своє дадуть, ніж мали би поповнити і споганити свою душу яким салубним ділом, котрі в кожнім положенні повинні собі поматати, з кожного положення знайти вихід. Це остання дається об'ява двома словами: практичність і порадишть.

Другим побіч руханки середником у вихо-

## Позір! Купці, Промисловці і Ремісники!

На днях появиться перше число місячника „ДОБРОБУТ“. Цей місячник присвячений справам торгівлі, промислу і ремесла. Просимо негайно листівкою подати свою адресу, а вишлемо оказове число.

Поодинокі число 50 сот. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 10/П.

ванні пласту в таборове пластоє життя. Там знають себе пластуни взаємно, там учать того, що їм в буденнім житті так дуже конче треба знати, щоб стати своєю громадянству пожиточним.

Але таборове життя нагадує життя касарняне, проти якого наші передові і то поступові люди недовоно не так дуже ремонстрували. Таке життя мало бути по їх думці чимсь найгіршим. Воно було повневоленням моральним і фізичним, воно вбивало у молодіжні душі її індивідуальність. Для тих людей і в тої причини навіть бурси не були побажані, бо в там заводилося касарняне життя.

Чимже визначається те касарняне життя?

А тим, що треба там жити після правильного і наказу командування. Треба в одній годині усім вставати та лягати спати, їсти, працювати, забавлятися, навіть проти волі когось особняка. Отже коли ті вимоги касарняного життя мають бути недобрі, бо вбивають індивідуальність людини, то добрим повинно б бути те, що я назвав лише солодким ліниством.

Справді не арати, що сказали б на те наші померші антимілітаристи, якби вони повставали і побачили, що увесь культурний світ захоплюється пластом і його касарняним життям.

Якщо ми маємо добитися кращої долі та стати панам у нашої хаті, то певно не через тих чужих Микольців, лише через вихованців пласту. В нашім національним обов'язком, усіми силами, на які нас лише стати, підтримати розвиток пласту.

Пластоє: „ОКОБ“ повинно стати нашім національним зовом.

Я визнаю пословицю: „Немає того злого, щоб не вишло на добре“.

Як воно добре сталося, що Ставропілія викинула пластову домівку із своїх „аданів“. Чи було українське громадянство без того подумало про будову пластової домівки? Здається, що ні. На що? Таж Ставропілія своя народня інституція...

А так є в Бозі надія, що у Львові стане нова українська будівелька, своя власна, до якої вже кацапи так легко не доберуться.

Д-р Андрій Чайковський.

## Вибір д-ра Дутчака валідований.

На засіданні румунської камери 2. ц. м. валідовано остаточно вибір д-ра Дутчака на посла до камери. Справознавець валідаційної комісії пос. Вагаунеску заявив, що вибір д-ра Дутчака аж тепер валідується, бо комісія мала розглянути ріжні неправильності (?) при оголошуванні кандидатури, але остаточно рішила вибір д-ра Дутчака валідувати, аби меншости не твердили, що їх секується. По промові справознавця камера валідувала мандат д-ра Дутчака. Після голосування приступили до д-ра Дутчака заступники всіх нац. меншостей у камері і складали йому градуляції.

## Латинка в РСФРР.

АТЕ повідомляє з Риги, що при Комісаріят Освіти в уряді Російської Соц. Федерат. Рад. Республіки працювала довгий час окрема комісія над заміною теперішнього російського письма латинкою. Саме на днях комісія закінчила свою працю і предложила обширний проект введення латинки до російської мови, який передано для остаточного затвердження урядові СРСР. „Правда“ інформує, що Російська Академія Наук поставилася прихильно до цього проекту. Зате Українська Академія Наук у Києві поставилася до справи цілком негативно, подаючи за мотив те, що введення латинки до українського письма втворило б поганий ґрунт для польовізації українського населення у Польщі.

## Релігійна анкета.

(АТЕ). „Вечерная Москва“ оголошує висліди анкети, переведеної в московських фабриках для устійнення поглядів робітників на релігію. Хот анкета була поіменна, висліди її характеристичні, 32 проц. запитаних робітників заявили в анкеті, що вони релігійні та ходять до церкви. „Веч. Москва“ зазначає, що такий великий процент релігійності серед робітників столиці є „дальшою для пролетаріату“ та поручає, аби союз безбожників повів широку пропаганду атеїзму по фабриках.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

## Правопис і літературна мова.

### III. Надії і дійсність.

Сім мішків гречаної вівни.

Коли вийшов у 1926 р. обширний друкований „Український правопис, проект для ознайомлення“, виданий Народнім Комісаріятм Освіти в Харкові, зредагований „Державною Комісією для упорядкування українського правопису“ — по обличчї неодиного робітника пера перебігла нервова дрож збентеження. Ця 120-сторінкова книга мала забагато розбіжних пропозицій, зясованих не дуже ясно. Але це-ж був тільки проект. Можна було сподіватися, що спірні питання, щодо яких 25 членів Комісії часто розпадалися на три ріжні групи — будуть введені до спільного знаменника так, що в останній редакції вони вийдуть ясними, нескладними правилами.

Проект правопису викликав досить широку дискусію. Такі голоси серед неї, як статті в-ра С. Смал-Стоцького в київській „Україні“, повинні були звернути увагу авторів правопису бодай на одне домагаання: покласти в основу нового правопису фонетичний принцип і всі його правила звести до „досім ясної й прозорої української звукової системи“. Як це розумно з'ясував тоді д-р С. Смал-Стоцький: „Кожному можна тоді сказати: знаєш звуки, знаєш їх звички, а тепер пиши, як говориш, і це буде написане правильно“.

Та коли в осени 1929 р. дійшли до нас перші примірники вже затверджені, так сказати офіційного радянського правопису, зредагованого під покровом Народнього Комісаріату, тоді між тими, що зміг розуміти текст, настала метушня. Тут річ була вже не в якихнебудь філологічних поглядах, а в дорожніх нам, звичках, звичках, з якими ми віддавна звикли і з якими треба було розставатися. Усе це

тання зводилося до того: чи є змога визначити ці нові правила і їх поширити?

Коли нині цей „Правопис“ лежить перед нами в остаточній формі, виходило би, що з наших пліч, пліч українських робітників пера апав великий тягар відповідальності. Roma locuta — causa finita. Є інституція, яка бере відповідальність за прийняті правила, — нам залишається одно: їх прийняти. Чи кожний, що роками бився в сумнівах правопису, грамматики й духа мови і бється в них надалі, не підчинився би з радістю якимнебудь правилам, щоб не витрачувати зайвої енергії на боротьбу з ними?

Чимало авторів, що не хочуть витрачувати зайвої енергії на ознайомлення з новими правилами або не почувають себе в компетенції висловити про них свій погляд, починають повторяти, що кращі якінебудь правила, а одноцілі, ніж правописна анархія.

І всі ми, що переважали за останніх кілька літ кілька разів правопис деяких слів, казали те саме, заки не попробували засвоїти собі нового офіційного правопису.

Особи, які заявляють, що приймають новий правопис із принципіальних причин, щоб не причинятися до безладдя в нашої мові, або щоб не підірвати авторитету наукової установи — скидають здебільша клопіт на чужу голову. Для одних правопис — формальна дрібниця, для других — усе, а мало для кого стає він тим, чим є в дійсності: одним із питань, зв'язаних із цілою низкою інших, загальніших питань — із загальною лінгвістикою.

Уважлива лектура правил т. зв. державного правопису не полишає ніяких сумнівів щодо одного: вони не є вислідом якогось спільного порозуміння філологів про бажану еволюцію нашої літературної мови. „Український правопис“, що має чимало абстрактних загальних формул, не має ніодної замітки про зв'язок цих формул з процесом, якому нині підлягає наша літературна мова.

Харківські правописні правила є своєрід-

ним двоєрідним плодом. Його автори хотіли поєднати в такій книжці академічні філологічні проблеми із загальнодоступними популярними вказівками. Чи ця спроба була свідомо — невідомо. Вся книжка перевантажена абстрактними міркуваннями, поруч яких ідуть зовсім первісні граматичні поради. Врештешт так, немов би хто переплутав анімки із протоколами Академії з граматичним підручником для народних шкіл.

Не є це зовсім відокремлена ні випадкова поява в науковій праці та літературі на Радянській Україні. Вчені й письменники намагаються там розв'язати квадратуру кола, часто фантастичний ідеал: поєднати ідеї чи форми творчості, доступні виключно для невеличкого гуртка одиноків, із принципами загальнодоступної пропаганди. З цього виходить, що розв'язка про проблеми соціологічної критики або діалектичного методу Гегеля нагадує нерідко студентський вічевий рефератик, а т. зв. пролетарська поезія прибирає форму, якою в Європі користуються найбільші еготисти й експериментатори, що пишуть для вибранців, заявляючи, що їм не залежить на зрозумінні серед сірої юрби.

Офіційний правопис по своїй суті наївно компромісовий плід. Його автори мали перед очима членів Академії — філологів (з яких деякі протестували проти неодиного правила) селянську та робітничу масу, що мала би писати, як говорить, а також широкі кола російської інтелігенції, досі неукраїнізованої, апоміж якої не один не нині то завтра може буде приналежний загальну до української грамоти, коли схоче стати державним урядовцем.

І погодили. Нині маємо сім мішків гречаної вівни.

У вчорашнім фейлетоні треба справити таку друкарську похибку — у 2-й шпальті 3-й речок з горі: „Та ширший загаль потребує...“



# 23 НАГОРОД

для точних Передплатників „Діла“. Хто з Вп. Передплатників на дні 15. червня буде мати заплачену передплату по кінець червня ц. р., буде брати участь у льосуванні тих нагород.

## Вісти з „Рідної Школи“.

На які фахи треба нам звернути особливу увагу?

З фахів, які мають у нас дуже гарні перспективи розвитку, це в першій мірі: 1) гарбарство і біоскірництво, 2) кошикарство, 3) ткацтво, 4) електротехніка та зовсім невикористовуване в нас гондлярство (фрізерство), а саме. Наше суспільство поки що звертає на це дуже малу увагу, не доілюючи того, що ширевия цих фахів серед нашої молоді мало би величезне значіння для поліпшення добробуту наших людей та розвитку свого власного промислу.

З існуючих шкіл цих фахів введемо для прикладу:

1) 3-літня *фахова гарбарсько-біоскірнична школа* Крайового Промислового Патронату у Львові.

Записи на шк. рік 1930/31. тривають від 15 до кінця червня і додатково від 1 до 10. вересня ц. р. До прохання на прийняття треба додати: а) свідоцтво укінчення 7-ої класи всезагальної школи, або 3-ої класи середньої школи, б) метрику уродження (приймається учеників в віку від 14 до 18 років життя), в) свідоцтво про належність до моральності (від громади) і г) життєпис писаний власноручно. Прохання слати на адресу дирекції школи (Львів, вул. „На Блове“ ч. 3.) Оплата за науку 20 зол. місячно, вписове 3 зол. Пільги і бонуси ученики можуть бути звільнені від оплати.

При школі є бурса (16 нових місць) місячна плата 60 зол. з пільгою удержанням і працею. Школа старастеся за практику для своїх учеників. Під фахово-науковим оглядом школа поставлена добре. Абсолютно школи можуть бути фаховими керівниками гарбарсько-біоскірничних підприємств. Фах дуже перспективний!

2) *Кошикарська школа у Львові* (вул. Софії, ч. 1 а.).

Умови прийняття: вік — найменше 14 років і укінчення найменше 4 класи народної школи. Оплата за навчання на цілий шкільний рік вносить 46 зол. (Можна просити за знижку). В справі бурси треба кандидатом звертатися за порогом до Головної Управи „Р. Ш.“. До школи повинно зголоситися якнайбільше число наших учеників!

3) *Державна ткацька школа в Коросні*.

Наука триває 3 роки. Приймається учеників, що скінчили найменше 5 клас народної школи, віку від 14 до 16 (і вишкливо вище). Звертається особливу увагу на цю школу західних (лемківських) повітів.

4) *Ткацька школа в Стрию* (недавно заснована).

5) *Державна технічна школа у Львові* (вул. Свободівська 47), при якій приміщені: 1. Середні

школи з підділами: а) дорожнім і водним, б) електромеханічним і в) відділом артистичного промислу; 11. *Ремісничо-промислової школи*, до яких належать: а) школа будівельних майстрів з відділами для: 1) мулярів, 2) теслярів, 3) каменярів, 4) цегляно-бетонярів, б) фахова школа з відділами: 1) артистичного слюсарства, 2) будівельного слюсарства і 3) меблевого і будівельного столярства; 111. *Фахові курси*: 1) 8-місячний вечірній курс для електромонтерів і електромеханіків, 2) 8-місячний курс „Радіо“ для радіотехніків і радіофонів, 3) річний курс для інструкторів килимарських підприємств, 4) 5-місячний вечірній курс для обслуговуючих кітлів і сталі парові машини, 5) 11-місячний курс для керівників паровозів.

До групи I. (середні школи) приймається молоді з укінченою 4 класом середніх шкіл, або 7-ю народних шкіл за вступним іспитом з польської мови, математики та вільноручних рисунків. До групи II. (рем. пром. школи) вступають учні до а) що мають скінчених найменше 4 класи нар. шкіл по відбутті 3-літньої фахової практики, до б) що мають найменше 6 клас народних шкіл або 2 класи середньої школи, віку від 14 до 18, за вступним іспитом з польської мови та рисунків. До групи III. (курси) на курс „Радіо“ приймається учеників, що скінчили найменше 6 клас середньої школи, або й з меншою загальною освітою, якщо виявляються довшою практикою з електротехніки, радіотехніки, або телеграфії. Цей курс триває від 1-го жовтня до кінця травня.

На килимарський курс приймається кандидат, що скінчили найменше 7 клас народних шкіл, або 3 класи середньої школи.

У наших містах можна дуже рідко стрінути голара-українця, а в це фах у теперішніх часах дуже популярний. Тому повинна наша сільська та міська молоді вступати у якнайбільшому числі на практику до голарів, щоб по скінченні фахово-доповнюючої школи добитися незалежного становища.

За браком місця не подаємо більше фахових шкіл. З кінцем ц. шк. р. виїде окрема брошура, яка дасть вичерпуючі інформації про фахове шкільництво.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

**У РУМУНІЇ** передплату на „Діло“ треба посилати на адресу Дмитра Геродота. Там же можна дістати всі українські журнали та новинки книжкового ринку. Адреса: Dmytro Herodot, Strada Delea-Veche, 45. Bucarest IV.

## В безконечній черзі...

СІМНАЦЬТОХ УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Осьмий день розправи проминув на переслуханнях дальших свідків.

Свід. Станіслав Станьківський, родом зі Скалату, возний „Східних Торгів“ зізнає, що підчас вибуху шибби поранив йому голову. Увійшовши до бюра, де був вибух, свідок побачив розбиту касу, розсіпані гроші і Штрайтівну, яка лежала нага на підлозі. Станьківський почав збирати гроші, які розсіпалися з розбитої каси. Предсідник трибуналу питає, чому свідок збирав гроші, а не рятував Штрайтівну. Свідок відповідає, що не міг Штрайтівні нічого допомогти і збирав гроші. На запит предсідника чи свідок планує між обвинуваченими хоч одного, свідок оглядає всіх 17 українців і не пізнає нікого.

Мар'ян Романовський зізнає, що підчас вибуху на нього впали двері і поранили голову та килино. Він рятував Штрайтівну і відвіз до лікарні.

Свідки Скальський і Висоцький не зізнали нічого нового.

Свідки в справі вибуху в гардеробі на львівській стації.

Свідок В. Урбанський, директор гардероби, зізнає: В год. 1/4 він прийшов до гардероби, працював пів години, нагло почув шипіння, потім страшний гук, бачив дим, чую бренькіт шиб, відтак закрипивши, що горять усі валізи і каунки і то так скоро, наче були облиті бензином. Свідок перескочив через вагон, осмадлив собі убрания, покликав пожежну сторожу. Пожежа тривала більше як пів години. Шкоди від вибуху в гардеробі вносять 20.000 золотих, які вибачено пошкодованим. Згоріло 47 валіз і кошків, по 46 валіз зголосилися їх власники, а по одну валізу не зголосився ніхто. Предсідник трибуналу просить пізнавати між обвинуваче-

ними того українця, що залишив у гардеробі підозрілу валізу, але свідок не пізнає нікого.

На запит прокуратора Ліпша, свідок говорить, що після вибуху в гардеробі був дим, який гримів і не давав ні дихати ні дивитись, що полум'я з вибуху було наче з ракети, воно підіймалося у формі зірок.

Свідок Теодор Лендобецький зізнає, що якісь особи принесли дві валізи, він прийняв, поклав їх на полиці ч. 6, де потім був вибух. Між обвинуваченими свідок не може пізнати осіб, що принесли валізи.

Свід. Еуген Горак ширі признається, що коли у валізі вибухли бомби, він „вхопив свої манатки і дав ногам знати“ і що зі страху нічого не бачив, аж як прийшла поліція, він відважився вернути до гардероби і побачив пожежу.

Свід. М. Войницький пригадує собі, що перед вибухом він дивувався, що того дня до гардероби приходять багато українців і говорять по українськи більше як звичайно.

Свід. Евстахій Граньків, українець, жалує, що підчас вибуху в гардеробі, де він працює, йому згорів плащ, старий манслюх і 50 золотих. Свідок просить відшкодування за час втрачений на зізнання в суді, але предсідник трибуналу потішає його, що „Пан Буг дає“! Взагалі предсідник трибуналу сьогодні в незвичайно добрій настрою і скучні зізнання свідків оживлює до тепа.

Свідок Сукавський, магазинір, не зізнає нічого цікавого.

Свідок Руз'я Мізесова при конфронтації не може рішуче пригадати собі, чи то якраз обвинувачений Біда купував у неї валізу, але Біда в поліції признався, що валізу купував у неї, в торгівлі за великим міським театром. Біда твердить, що купував дві валізи, а Мізесова прига-

дує собі, що якийсь пан у день замаху купив у неї одну валізу, торгував, вона опустила 2—3 золоті і все було гаразд. Потім поліція приїхала оба. Біду до П торгівлі і Біда показував навіть з якої полиці Мізесова продала дві валізи.

Свідок Матвій Лемпель, власник реставрації при вул. Кохановського ч. 26, пригадує собі, що до його реставрації перед замахом приїхало 4 молодих українців, мали зі собою валізу, обідали, пили чай, пиво. В слідчого суду він пізнав оба. Терешука, але тепер не може пізнати.

Обв. Біда признається, що був у реставрації Лемпеля, Вашик платив за чай, він за пиво, з ними був Терешук і ще один невідомий чоловік.

Тут оголошено перерву.

На поліції б'ють чи не б'ють?

Після перерви з'явився пошодовник слідчої служби Владислав Войцеховський. Він брав участь у переведенні слідства, під присягою твердить, що поліція нікого не била.

Предс. трибуналу: Коли ведено слідство? Вночі?

Свідок: До год. 7. ввечора.

Предс.: Чи поліція грозил, що буде бити?

Свідок: Ні, не грозил.

Предс.: Чи ви чули зойки і крики битих?

Свідок: Ніколи я зойків не чув.

Предс.: Чи обвинувачених забирали зі слідчого суду назад до поліції?

Свідок: Не знаю.

Обв. Крушельницький: Мене забрано зі слідчого суду на поліцію, там тримали мене 2 тижні. Виж мене самі відвозили до арешту.

Свідок: То неправда.

Обв. Терешук: Ви мене відвозили, ви були присутні в келії тоді, як мене били, ви тримали мене за голову, потім відскочили, сіяли на лаві. Це було 10. вересня, а 11. год. вночі. Я вас пізнаю по плястрі на лаві.

Свідок: Я мав плястер, але я вас не бив.

Обв. Вашик: Дня 14., як мене в келії били, то ви кричали: „Дамо тобі 60 бучів, то до всього признається“. Я кричав, що нічого не скажу, а ви сміялись і говорили: „Оповідай так своєї матці!“

Обв. Махницький: Як мене били в лице, то ви кричали: „Будеш так ригати як Вашик“.

Обв. Кирилюк: Як мене били, то ви сиділи мені на голові, били в плечі і кричали: „К—аз ці маць, будеш ригати як Вашик! Ригай Юзю і говори правду!“

Свідок: То все неправда, я присягаю.

Агент слідчої служби Юзеф Важинович. Цей свідок арештував Біду, Кирилюка і Гошовського.

Предсідник трибуналу: Чи в кімнаті, де відбувається слідство є червоне світло?

Свідок: Нема.

Предс.: Чи при слідстві ви примушували обвинувачених говорити в суді так, як на поліції? Чи грозили биттям?

Свідок: Нема червоного світла і ми нікому не грозили!

Предс. триб.: Чи там є ведро з водою і лавки для биття?

Свідок: Нема ні ведр, ні лавки, лиш кірсла. Д-р Лев Ганкевич: Коли помер Кайдан, то наступив Лапівський, Мітленер, потім Білевич. Чому обвинувачені ніколи не зізнавали, що при слідстві зізнання вимушувалося побоями, а тепер за Білевича всі на це скаржаться?

Предс. триб. ухвалив це питання, бо пан Білевич не є обвинувачений.

Оборонець д-р Шевчук: Попадюк зізнавався, що після того, як його били в лаві, ви приклали йому до п'ят вату із бороною водою.

Свідок: Я того всього не розумію. (На залі сміх).

Обв. Попадюк: Це було в салі ч. 4; ви мочили мої ноги в бордовій воді.

Свідок: Мені заборонений доступ до келії, я там не був.

Обв. Попадюк: Алеж я на вас не нарікаю. Ви мочили мої ноги, прикладали вату.

Предсідник: Ну так, пан Попадюк вас хвалить. (На залі сміх).

Обв. Огородник: Коли мене били, ви це бачили, ви дивились, яке мені накидають коць на голову.

Свідок: Це неправда.

Агент Мар'ян Зяревич. Після вступних зізнань про переслухання на поліції, предсідник трибуналу питає: „Чи в кімнаті, де відбувається слідство, є лавки, мішок, ведро? Бо тут говориться, що там є цілі знаряддя для тортур?“

Свідок: Лавки там нема, ані мішка, ані вібра



Обв. Попадюк: Там є мидниця для мочення битих п'ят, є відро.

Предсід.: Чи Кирилюк зізнавався добровільно?

Свідок: Коли Кирилюк побачив, що ми все знаємо про нього, він розпачався і сказав: „Ви і то знаєте? Ну, то я мушу до цього признатися!“ Потім Кирилюк все сказав добровільно, ми його не били. Кирилюк сказав, що був без посади і тоді Шухевичіна намовила його аступити до УВО. Я обіцяла, що УВО, виробить йому посаду, якщо він визнається і визнає свою злібність. Ми не вимушували до чогонь-будь признатися, бо заки Кирилюк зізнавався, то ми і так вже про все знали.

Д-р Ганкевич: Проту це за протоколувати, що поліція знала про все перед переслуханням обвинувачених.

Предсідник триб.: Ви пане свідок лпнули, що поліція знала про все перед переслуханням, скажіть ясніше.

Свідок: Ні, ми довідалися про все від Терещука і Махницького, а зрештою я не знаю, це знає керівник слідчого відділу. Кирилюка ми не били і він все зізнав добровільно. Я переслухав Огородника, щоби узгіднити зізнання поодиноких обвинувачених.

Д-р Шухевич: Проту за протоколувати, що свідок переслухав Кирилюка на те, щоби узгіднити зізнання обвинувачених.

Чи Качмарський признався до всього добровільно?

Свідок: Качмарський признався добровільно, що належав до УВО, сказав де револьвер і де схована „Сурма“ та інструкції „УВО“ і ми все це знайшли в його домі, хоч перед тим при ревізії ми не знайшли цього всього. Качмарський при зізнаннях плакав і говорив: „Як я поділяюсь людям в очі? Мені ніхто не подасть руки за те, що я все виявив і зрадив Огородника, Оннішкенича, Попадюка“.

Попадюк 3 дні до нічого не признавався, а четвертого дня побачивши, що ми все знаємо, признався, сказав, що до УВО, звербував його Сайкевич.

Предс.: Чи ви били Попадюка?

Свідок: Алеж високий суд! На поліції нікого не б'ють, я ніколи не чув, не бачив, щоби польська поліція кого била. (На салі сміх). Крушельницький таксамо до всього признався добровільно, ми дали йому папір і він все списав на папері. Ревізію в Кирилюка переведено на підставі зізнань Махницького, що в Кирилюка є склад зброї УВО.

Предс. триб.: Яка є метода оборони обвинувачених?

Свідок: Обвинувачені мають інструкції УВО, щодо способу оборони: вони бороняться тим, що до вини признались лиш під примусом і побоями, а то неправда, ми не бемо. Качмарський признався до всього, хоч сам каже, що його не били.

Обв. Качмарський: Я притакував тільки те, що підсувала мені поліція, бо других били і грозили, що мене битимуть.

Прокуратор Ліпш намагається виявити, що переслухання відбувалося не для узгіднення зізнань обвинувачених, як це твердить д-р Шухевич, але для „порівняння зізнань поодиноких обвинувачених“.

Д-р Шухевич: Ви говорили, що і Махницький і Кирилюк і Качмарський плакали. Виходить, що це якась плачуча організація.

Свідок: Я не памятаю добре, хто плакав, але Махницький, почувши про Урбанського, розпачався.

Д-р Шевчук: В який спосіб переслухувано Попадюка? Били?

Свідок: Ні, ми приводили Попадюка щодня до кімнати і просили: „Може ви сьогодні будете зізнаватися?“ Попадюк відповідав: „Ні, не буду“. Тоді ми казали: „Дякую!“ і відводили його назад до келії.

Д-р Ганкевич: Ви сказали, що Качмарський зрадив своїх товаришів добровільно. Як це воно так? Качмарський присягав в УВО, і так легко міг би зрадити товаришів добровільно?

Свідок: Ту психологічну загадку міг би визначити хіба лікар психіатр.

Д-р Ганкевич: Так, лікар, але не психіатр, а лікар від побоїв, цебто від § 152. (Оборонець нервово встает з місця і відходить).

Д-р Шухевич: Ви вдарили Махницького 4 рази в лице?

Обв. Махницький: Так, чотири рази.

Свідок: То неправда!

Далі зізнає старший постерунковий Тадеуш Грішак, який не вніс у розправу нічого цікавого ні нового.

Ол.  
**ЗАЯВА ОБОРОНЦЯ Д-РА ВОЛОДИМИРА СТАРОСОЛЬСЬКОГО.**

У звідомленнях зі судової салі з дня 2. червня була згадана заява д-ра Старосольського в справі поголосок про плянований напад УВО на суд. Сьогодні поміщуємо цю заяву в цілості: „В деяких органах преси появилася вістка,

нібито розійшлися поголоски про плянований напад на судову салю. Цього рода поголоски мусять мати вплив на атмосферу, в якій ведеться розправа і тому оборона не може не зайняти становища в цій справі.

Вже давніше раз, при нагоді іншого короткого процесу розійшлися були подібні, кимсь поширені поголоски. Тоді лава оборонців заявила, що якби з якогонебудь боку був наразений на хочби найменшу прикрість хтось з приймаючих участь у розправі, як судді, обвинувач чи свідок з огляду на свою роль в справі, — оборона не вважала би для себе можливим приймати далі участь в розправі і всі оборонці зложили би повноважність. Ця тодішня заява має засадниче значіння і досі й оборона в цьому процесі стоїть на томуж становищі. Оборона є найглибше переконана, що це становище її остає в памяті усієї української суспільності та що є річю зовсім виключеною, щоб у когонебудь з українського суспільства могла зродитися думка про якийсь виступ проти свату.

Щоб вияснити без репті справу та відобразити усяку основу для подібних поголосок, оборона вносить: Високий Суд зволить: 1) запитати поліційну владу, чи їй є відоме існування повищих поголосок, чи мають вони якінебудь підстави і які, а колиб виявилось, що так, оборона просить негайно провірити їх; 2) перевести контроль усіх виданих білетів аступу на судову салю та провірити, кому і на чий інтервенцію видано білети.

Як відомо, цей внесок оборони трибунал відкинув.

## Сойм розв'яжуть 22. червня?

Ендецькі часописи повідомляють, що без уваги на гострий курс, започаткований іменуванням ген. Складковського міністром, в політикох твєрдять, що сойм буде розв'язаний 22. червня, а рівночасно розпинуть нові вибори. Є теж чутки, що в найближчій часі появиться нова енуціяція Пилсудського.

## За надзв. сесією сенату.

38 сенаторів усіх партій, крім ББ, у письмі до президента держави жадають скликання сенату на надзв. сесію. У письмі цьому зазначають, що скликання сойму 21. травня без рівночасного скликання сенату було суперечне духові конституції та дотеперішній правноконституційній практиці.

## Відповідь бувш. прем'єра Світальського.

Аг. Іскра оголосила замітки бувш. прем. Світальського на статтю марш. Дашинського. В них старається докзати, що марш. Дашинський не бажав співпраці сойму з урядом. Далі каже, що відпустка йому належала та що провів її не в Біярі, а в Жуан ле Пінш. Хоч Іхав урядовим автом, то за бензину заплатив.

## Мін. Складковський до адм. урядовців.

Новий мін. вн. справ Складковський подав телефонограму до працівників адміністрації внутрішніх справ, у якій витає Іх і каже, що співпрацю опруть на 1) повній особистій відповідальності начальників за видані прикази та поручення, 2) особистій відповідальності підвладних за точне виконання приказів. Заборонює якінебудь бажання з приводу його повороту до праці. Висловом ідейної лучности міністра й урядовців має бути пильна праця. Зі свого боку міністр обіцяє й урядовцям.

## Прут і Бистриця знову виступили з берегів.

ПАТ повідомляє, що наслідком зливи, яка тревала від 3. червня год. 11. передпол. до 4. червня год. 5. рано, в надвірнянськїм повіті піднеслася вода в Пруті понад 2 м., а в Бистриці на 1½ м. Прут знищив новий міст біля Ребровача, ушкодив значно роботи біля мурованого мосту в Татарові, вирвав підпертя мосту в Підліснєві, зірвав дві тамп в Мухуличині, підмудив держ. дорогу, зірвав кладки в Ямні та Дорі та дровіз. міст у Дорі. Бистриця ушкодила мур в Опоновій, руштування і залізничний шлях на 50 м. Потік Сухий перед Кропивцем у Ямні засипав дорогу камінням і ушкодив охор. таму.

## Нема хліба в Харкові.

(АТЕ). „Комуніст“ повідомляє, що після довшої перерви в Харкові знову відчувать дуже недостачу хліба. Перед харчовими кралицями вже від 5. год. рано є великі черги людей, що жадує видачі печива. Харківська рада видала дозв. до населення, в якій твердить, що пекарні мають доволі муки та що чартова кіла буде оцанована.

## Легальний наступ.

Перед Зелено-святочною збіркою.

Нема лїни у світі народу, котрий, аложивши гекатомби жертв у визвольній боротьбі, не старався би закріпити могили своїх борців як національній святощі і надлий знак своїх змагань для грядучих поколінь. Держави ставлять величаві пам'ятники на воєнних кладовищах для погібших членів своєї армії. Народи, що адобули самостійність, видвинули культ поляглих на першу висоту і в цьому культі виховують молодь. Нині, 12 літ по скінченні світової борї, противники складають вінці на могилах відомих і невідомих воєнів колишнього свого ворога. Змагання забути давні образи, вирівняти суперечности адобував собі право громадянства в Західній Європі.

А як у нас? Не маємо ні матеріальної ні фізичної спромоги уладити наші воєнні кладовища в більших містах, як Львів, Тернопіль, Станиславів і ін. Роками тягнеться справа видняння дозволу в міністерстві на впорядкування великого Янівського цвинтаря та поставлення там відповідної каплиці чи мавзолею. Влада мовчить і не дає відповіди. Поодинокі філії ТОВМ, чи українські громади, котрі старалися поставити у своїй області пам'ятник, анають, скільки труднощів ставлять при цьому компетентні чинники, кілька то треба планів, проектів, подань і часу, заки можна поставити на могили українського стрільця першу цеглу, або в пам'ять погібших членів УГА найскромніший хрест. Свідства поліції, перепоя і кар не оминеш! На польські кладовища „оброньцув“ ідуть і наші гроші, в наших податків до громадських і державних кас. А на наші могили не можемо зарядити чи перевести публічної збірки жертв, бо на це треба дозволу адм. влади, а такої вже два роки українському статутотому товариству, себто Т-ву Охорони Воєнних Моги. тяжко добитись. І цього року на подання ТОВМ про дозвіл на збірку в часі Зелених Свят воевідство в Тернополі рескриптом з дня 26. V. 1930 (доручено 2. VI. 1930.) Ч. Б. 2025/30 відповіло:

Просьби в справі уділення дозволу на збірку на терені тут. воевідства на цілі Товариства Охорони Воєнних Моги. у Львові не углядляю з причини надмірної кількості виданих вже цього роду дозволів і перетяження тут. населення різного роду квестами. Від цієї денної можна внести відклик до Міністерства Внутрішніх Справ через тутешній Воевідський Уряд протягом днів 14, числячи від дня слідуючого по дорученню цієї денної.

За воеводу: Підпис нечиткий.

Очевидно, ніякий рекурс до міністерства внутрішніх справ за п'ять днів, які нас ділять від Зелених Свят, справи не поправить. Воевідств з Львові і Станиславові ще ніякої відповіди не дали, але нема сумніву, що поступлять після спільного порозуміння.

Полаючи це до прилюдного відома, Українське Товариство Охорони Воєнних Моги. просить Українське Громадянство над цю заборону застановитися. Віримо, що Українське Громадянство перетяжене всякого роду квестами і знаємо, якими, але теж віримо, що коли не можна уладити публічної збірки на цілі українських гуманітарних установ, то серед того Громадянства знайдеться повне арозуміння справи. А на висилку дрібної жертви від себе особистого дозволу адміністраційної влади не потрібно!

## Вбивають комуністів.

(АТЕ). „Комуніст“ повідомляє про аріст противішовинського руху. В запорізьькій окрузі крізь вікно били голову рільної комуні Марченка. Арештували 3 селян. В Іжевську невідомі люди поранили тяжко редактора час. „Металіст“ Семенехіна. Він помер по дорозі до шпиталю. ДПУ адогадується, що Семенехіна били робітники. В Баку азербайджанський студент Галва кинув бомбу в авто, яким Іхав начальник азербайджанського ДПУ Багіров. Багіров виїшов ціло, зате згнуло 3 вищих урядовців, що Іхали з Багіровим.

## За приміром Бєсидовського.

Ген. секретар більшовицького банку для лівн. Європи в Парижі Круков кинув своє становище та заявив, що ок. зриває з комуністичним устроєм. У листі до пар. часописів пояснює, що завізав на ком. устрою. Круков належав від 1905 р. до рев. рос. організації, а від 1917 р. був членом компартії. Він переконався, що за недомагання ком. устрою винуваті не одиниці, а сама система. Замість обіцаної комуністами волі пролетаріят одержав нужду й угніт. До банку прислали недавно з Москви тайного агента ДПУ в характері віцедиректора. Безпосередньо перед уступленням Крукова звівали вернутися в Москву, та він не хотів



## Йоахимстальський радовий оклад „Radiumchema“.

є добродійством  
для терплячого  
людства.

2040 2-2

Ці оклади поручають найзнаменитіші лікарі та професори недужим на ревматизм, артритизм, істичне, нервові болю, позиває старості і жіночі недуги. Жадайте безплатних проспектів від:

„RADIUMSCHEMA“

Львів,  
Уейського 6 тел. 49-03



### Зелені Свята!

Веселі прогулянки, довгі проходи або безжурні відпочинки — все то скупане у сонці — скільки дасть Вам радості.

## Щасливі хвилини увічнить камера „Kodak“

з анастигм. F: 6,3 за зол. 100—

„Кодак“ утримує враження з прогулянок, пішість самопереглядання знімок перенесе Вас знову до цих двох щасливих днів.

Знижка цін на багато моделей „Кодак-ів“.

У кожній більшій складі фотографічного приладдя покажуть Вам моделі камер „Kodak“ і „Brownie“.

3 конкретні умови до доброї знімки

Камера „Kodak“, болон „Kodak“ і папір „Aurora“.

Кодак Сп. з обм. відпов. Варшава, площа Наполеона 5.



є суддею в Десятині, а молодший Стефан, як студент університету і хорунжий УСС., поляг 1919 р. у визвольній боротьбі. Нехай-же рідна земля, котрої долею б. л. Покійник так живо все інтересувався, буде йому пером!

## Зі спортивного життя.

Тернопіль. ПОДІЛЛЯ—Ж. Р. К. С. 8:1 (5:0).

Дня 1. червня розіграно міжшкільні змагання між Поділлям і Ж. Р. К. С. І. (Жидівський Робітничий Клуб Спортовий) за мистецтво Ц. класи. Від першої хвилини показала сильна перевага нашої дружини, так, що весь час змагань, як у першій половині, так і в другій, гра йшла під воротами противника. З того наш напад використав вісім воріт, якими поділялися: Тераз 3, Евст. Олейник 2, Шумовський Ст. 1, Іван Гус 1 і Волод. Олійник 1. Шойно на сім хвилин перед кінцем напад противника, користуючись з того, що наша оборона зовсім перенеслася на його поле, здобуває одні ворота. Суддя кап. Кручковський. Вигідів понад 1.000.

Дрогобич. ПІДПІРЯ (Дрогобич)—РОПНИК (Ерпелав) 3:0 (0:0).

Того змагання, в яких перевагу мало Підпір. Ворота здобули: Кічка Клим, Геняк, Бунт. Суддя п. Татарський.

ЛІТНІ ТРЕНІНГІ КАРПАТСЬКОГО ЛЕПІТАРСЬКОГО КЛЮБУ.

Йдучи за прикладом інших народів, де лепітарські клуби переводять для своїх членів лежати, заправу цілий рік, КЛК отирає цього року секцію літніх спортив. У склад секції входять туристична, плавання, веслування, легка-атлетика. Крім цього на площі С.-В. цілий рік буде вестися спец. лежати, рухатися що-четверга від год. 18.30. Усі члени мусять обов'язково ходити.

Легко-атлетичні змагання за мистецтво львівської округи на рік 1930.

В днях 8 і 9. червня в год. 8 рано на площі Сокола-Батька влаштує Український Спортовий Клуб легко-атлетичні змагання за мистецтво львівської округи на рік 1930 в конкуренціях жіночих і мужських. Програма: Неділя, 8. червня, год. 8. рано: біг 100 м. (передбіг), біг 60 м. (жін. передбіг), мет кулею (жін. і муж.), скок у височину (жін. і муж.), мет диском (жін. і муж.), скок з тичкою, біг 400 м. Понеділок, 9. червня 8. рано: біг 100 м. (фінал), біг 60 м. (жін. фінал), мет ратичем (жін. і муж.), скок у далечину (жін. і муж.), біг штафетовий (4×100 м.), біг 1500 м.

До осягнення мистецтва львівської округи в поодиноких конкуренціях назначено такі мініма: Для жінок: 60 м. — 10 сек., куля — 6.50 м., диск — 18 м., ратиче — 16 м., скок у височину — 1.10 м., скок у далечину — 3.80 м. Для мужин: 100 м. — 12.4 сек., 400 м. — 60 сек., 4×100 м. — 51 сек., 1500 м. — 5 мін., куля — 9 м., диск — 28

nego skupu, przez co dopuścił się przekr. z art. 1. ust. z d. 31. VII. 1924. D. U. R. P. Nr. 73. poz. 724. Dz. U. R. P. Nr. 85. poz. 830., co zostało udowodnione doniesieniem Sądu pow. w Baligródzie. Orzeka zaocznie skazać obwinionego na zasądzie art. 17/1 Rozp. Prez. R. P. z d. 22. 3. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 365. na grzywnę w kwocie 100 zł. na rzecz Skarbu Państwa z zamianą w razie nieściągalności na 7 dni aresztu. Ukarany może w ciągu siedmiu dni od daty doręczenia orzeczenia zwrócić się do starostwa w Łisku z żądaniem skierowania sprawy do Sądu Okręgowego w Sanoku, w przeciwnym razie orzeczenie jako prawomocne ulega wykonaniu. Łisko dnia 23. IV. 1930. Starosta pow. w. z. D-r Proch.

— Ріжні вістки. У Женеві почалися загальні збори „Союзу національних комітетів для європейської співпраці“. — Чотири години тривала перерва на головних залізнич. шляхах в Англії наслідком великої бурі; вода залила три тунелі. — Під Калішем грім убив двох селян. — „Цегелин“ відлетів із Ляйкерст понад Нью-Йорком. — У Копенгазі помер 80-літній сліпий жебрак, в якого хаті найшли 5 міль. корон!

— Причина смертельних випадків у Любелі. Міністерство внутр. справ у Берліні вислало до Любелі свого фахового делегата, що мав би розслідувати, яка є причина такої кількості смертельних випадків між дітьми шіпленними проти туберкульозним винаходом парського проф. Кальмета. Делегат проф. Тавте заявив у першій справозданні, що дійсна причина може бути відома аж за кілька тижнів. Не є виключене, що при шіпленні діти були заневищені.

— Винахід, якого не було. Тиждень писала вся європейська преса про грандіозний винахід італійця Нателлі — як добувати електрику з повітря. Все це повторювали за італійською пресою; навіть те, що Нателлі був звичайним студентом. Кожний казав собі: мають італійці Марконія і Муссоліні, чому не можуть мати ще й Нателлі? Аж тепер римська преса повідомляє, що весь цей шум звичайний глум. Як звичайно: спершу повірили, а потім аж перевірили.

## 3 театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „КІНЕПЬ МАНДРИВКИ“ пєса в 3 дії (6 картин) Р. С. Шеріфа, переклад Ф. Собенювського. (Трупа „Редуті“).

Ця пєса мала великий успіх в Англії. Америці та Німеччині. Це малюнок з фронтової війни, зроблений реалістично, але незвичайно ніжно, дискретно. П'ять діїв у землі на бовів ліній, англійські старшини живуть так, як проводять уся війну. Їхні настрої, думки, мрії, нахили висловлені простими буденними словами. Звичайна фраза, усмішка, нервовий порух відбивають усю атмосферу затяжної, безнадійної війни та її учасників.

Реалізм цієї пєси має всі прикмети реалізму англо-саксонської раси: там, де французи або слов'яни попадають у красномовний патос, сентимент, підмару поезію, англійці дає цілу низку дійсних обсервацій. Глядач зовсім так само як герой пєси Остенон бачить крізь дерев'яні стіни підземної будки далеко й широку картину війни. При всіх дуже своєрідних рисах англ. характерів і темпераментів, автор добув із своїх постатей не один той загально-людський переживання. Не один глядач мусів мимохіть згадувати помість Ремарка. Важко було би із цієї славної повісті зробити кращу пєсу.

Невесела це історія. У невідомі моменти чужо було на аудиторії шість хустинок до пєси. Зате мабуть не було нікого, хто навіть у боротьбі зі своїми нервами, не захоплювався би мистецтвом грою Венгжина і його товаришів, що виступали безіменно як „ансамбль Редуті“. Кожне слово і рух передані в той природний спосіб, яку знаємо в театру Сталіславського або Райнгарда, що кажуть нам забувати про наше місце в театрі. М. Р.

## † ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ПАВЛО СМІХ. Дня 24. травня ц. р. помер по довгій і тяжкій недугі, заостроений Найс. Тайнами Павло Сміх, син Семка, господар у Гнильчу, підгавцького повіту, проживши 74 роки. Покійний належав до найсвідоміших місцевих селян, брав активну участь у позитивній народній праці свого села, не зважаючи на трудні матеріальні відносини, віддавав своїх синів до гімназій, з котрих старший Михайло



## НОВИНКИ

— Загальні Збори „Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка“ у Львові відбудуться 13. ц. м. в год. 6. веч. у салі Т-ва „Просвіта“, Ринок 10/Л. Усі члени, що не заплатили акладок, повинні вирішити їх перед зборами в секретаря Т-ва І. Квасниць, Руська 3/Л.

— Устийний Іспит зрілості в прив.-дів. гімназ. курсах „Рідної Школи“ у Львові (Театинська 10) відбудеться в днях 23—28. травня ц. р. Іспит аложили: Гвоздешка Катря, Клофас Олена, Кравців Зиновій, Крива Марія, Курія Стефанія, Лукіанович Антонія, Метельська Олена, Недільська Оксана, Санючка Лідія, Старосольська Уляна, Фацієвич Марія, Шулик Софія. Дві учениці репробовано на пів року.

— „Український день“ у Медянігу. Хор церкви св. Варвари у Відні спільно з хором Акад. Т-ва „Січ“ уладив у четвер 29. м. м. „Український день“ у місті Медянігу біля Відні, щоб познайомити тамтешні німецьке населення з греко-кат. богослужінням, церковними й народними українськими піснями, українськими національними танцями і т. д. На програму „Український день“ аложилися: 1) Служба Божя св. Ів. Золотоустого в міській парохіяльній церкві (год. 10), яку відправив віденський парох о. д-р Мирон Горникевич, а співав хор церкви св. Варвари у Відні (Св. Б. Бортнянського і Вербицького) під проводом п. Павла Маценка. 2) Український концерт у святоїній салі реальної гімназії (8. год. веч.), на якому виконали цілу низку творів українських композиторів і українські національні танці. Виконавцями були студентки, члени Акад. Т-ва „Січ“, мистецьким проводником — проф. Еуген Чунук. У концерті брав теж участь як соліст член віденської опери п. Іван Савка (бас), промову виголосив б. старшина УГА, тепер доцент віденського університету д-р Ганс Кох. — Зі змісту лекції, яку в цій справі видало в німецькій мові „Т-во св. Йосафата“ у Відні під проводом о. д-ра М. Горниевича, бачимо, що агітація в цій справі поведено дуже видало і нема сумніву, що „Український день“ у Медянігу пройшов з успіхом. При цій нагоді варто пригадати, що в тому ж Медянігу відбудеться український концерт з подібною програмою вже в часі війни (мабуть у 1915 р.), що пройшов теж з повним успіхом і причинилося немало до ознайомлення тамтешнього громадянства з українськими культурними надбаннями.

— Початок літа. Від трьох днів небо глянцую на нас даскавішим соняшним оком. Маємо тепло, приємну весну, хоча календар пригадує, що почалося офіційне літо. Та й це літо має холодні вечори, так, що не завжди можна дозволити собі на прохід без нагортки.

— Довго очікувана корисна книжка. Вже друкується і вийде з кінцем червня 1930 р. нажвадом Українського Протиялькогольного Т-ва „Відродження“ перший основний український підручник для боротьби з алькоголем і коршмаками п. а. „Геть з алькоголем і коршмаками!“ із зображеннями, жалоб, протоколів, оповісток, повідомлень, протестів, рекурсії, скарг і т. п. в справі протиялькогольного плєбіситу та повним текстом обов'язкових у Польщі протиялькогольних законів і виконаних розпорядків і найважливіших рішень Найвищого Адміністративного Трибуналу. У передплаті (до кінця червня 1930 р.) коштує цей підручник 1 зол. 50 сот. Після виходу його ціна буде 2 зол. — Продається залучати на кошта передплати 25 сот. Отже пересякайте вже тепер передплату почтовими складишками П. К. О. ч. 154.586 або грошовими переказами на адресу: „Відродження“ у Львові, вул. Гродзіцьких ч. 4.

— Львівська темна хроніка. Львівська поліція ствердила, що кількакілька пекарів у місті продає хліб з меншою вагою, ніж про це знають покупці. — На Замарстиніві 41, знайшли підчас перекопу каналу кістка, якого хтось поховав там потайки кілька літ тому. У інституті судової медицини пробуватимуть відповісти на питання: чи можливе нині знайти сліди такого злочину.

— 3 документи нашої доби. Дістаємо документ, який мистиво без коментарів: Starostwo powiatowe w Łisku. L. 1094 (R. K.) Orzeczenie. Starosta powiatowy w Łisku rozpoznawszy d. 23. kwietnia 1930 r. sprawę karno-administracyjną przeciwko ks. Teodorowi Warecha, gr. k. prob. w Woli miełowej, obwinionemu o korespondowanie urzędowe z Sądem w Baligródzie w języku innym jak państwowy i uznawszy go winnym popełnio-



Справлення помилок. У 15-ому виході („Діло“, ч. 111) надруковано під ч. 465) Кооп. „Чигирин“, Львів. 20 — зам. Корпорація „Чигирин“.

**Присилайте передплату!**